

Entrevista a Mujeres de Frente, col·lectiu feminista equatorià

Cristina Sesto

Entrepobles Ecuador

Mujeres de Frente

L'Aturada Nacional d'Equador va ser possible perquè hi va haver una cadena de cures

Nancy Delgado, Margarita Casnanzuela, Mariana Collaguazo, Martha Collaguazo i Andrea Aguirre formen part de Mujeres de Frente, un col·lectiu feminista equatorià que va néixer el 2004 a la presó de dones de Quito i actualment està bolcat en la cooperació entre dones, nenes, nens i adolescents. En aquesta entrevista coral ens expliquen la seva participació a l'Aturada Nacional d'Equador, el juny del 2022, que van convocar diferents organitzacions, principalment la Confederació de Nacionalitats Indígenes d'Equador (Conaie) contra les polítiques neoliberals del govern de Guillermo Lasso. Una experiència d'aprenentatge i sororitat que les ha canviat com a dones activistes i que han volgut compartir amb Entrepobles.

Què us va motivar a participar en l'aturada?

Nancy: La situació que estem passant i sentir el president dir: "Els indis que se'n vagin al camp". Jo soc venedora informal i a mi em persegueixen més que si fos una lladre, i és en bona part per aquests insults racistes: "indies", "camina't al teu turó", "què vens a fer aquí, a embrutar la ciutat". I em va motivar poder ajudar el poble indígena que pateix maltractament de la policia, de la gent, de les persones més adinerades. Jo també soc indígena i vivia tancada en un món

en què, pel fet de ser-ho, creia que havia de ser trepitjada, i permetre que les persones de classes mitjanes i altes fossin els meus patrons. Amb això em van criar, una herència dels meus avis i avantpassats. I gràcies a aquesta organització, vaig aprendre a parlar, a defensar-me, i a dir prou, fins i tot a la meua pròpia llar. Va ser com tornar a néixer.

Margarita: Creuen que els germans indígenes van guanyar? Van ser els que més van perdre: esposos, mares, fills... Molts encara són a la presó. Per què? Quines armes van fer servir? Un pal,

una pedra... I la policia? La pistola, els perdigons, les bombes... La gent rica diu: "Els indis que tornin a l'erm", però gràcies a ells tenim menjar, són els que més treballen i els menys pagats, i són discriminats. Aquesta vegada, gràcies a l'organització, vaig tenir aquesta fortalesa que et dona sentir-te acompanyada i vaig sortir als carrers.

Mariana: Jo he participat de moltes aturades abans, des de la meva infantesa, amb els meus pares. Ho vaig fer per donar suport al poble, per lluitar pels nostres drets. I ara, com a col·lectiu de Mujeres de Frente, hem estat des del primer dia als carrers per lluitar contra l'alça dels costos i els preus del combustible. En aquesta ocasió vaig sortir amb els meus fills i els meus nets. Que bonic inculcar-los des d'aquestes edats que segueixin en la lluita! Un cop finalitzada l'atur, el millor és haver participat en la lluita,

És molt important pensar en l'atur com un moment de trobada i de retrobament en la diferència, que ens ensenya des de les nostres pròpies maneres de discriminar i ens permet veure com nosaltres hem estat discriminades. El contacte amb les diversitats ens va obrir espais on totes i tots cabem.

Quin va ser el vostre paper i el de Mujeres de Frente durant l'aturada?

Margarita: En el meu cas, l'experiència va ser al centre de recollida (organitzada per donar alimentació), on vam posar uns matalassos i em vaig quedar a dormir perquè jo visc a Conocoto. L'organització ens va fer costat per fer torns i així canviar-nos i banyar-nos. Altres companyes s'emportaven la nostra roba per rentar-la, ens donaven menjar i també ens acompanyaven i ens

com a col·lectiu, i en la cura, ajuntant-nos amb altres entitats per exigir a aquest Govern les seves demandes.

Marta: A mi em va motivar veure els meus nets, els meus germans i a mi mateixa, sense feina. Per les mancances que hi ha a cada família per culpa d'un govern que dona privilegis a uns i treu als més necessitats tots els drets. Amb les lleis que posa ens vol continuar trepitjant, enfonsant com a persones, fins al punt que nosaltres ja no creiem al nostre mateix país. Gràcies a l'organització, vaig entendre que havia de sortir a lluitar i alçar la meua veu.

Andrea: Què és la lluita sinó una invitació a conversar des de diferents organitzacions, llocs, problemes? Nosaltres acceptem aquesta invitació. Algunes de les demandes ens queien com a anell al dit, però altres punts ens deixaven fora, i nosaltres, des de la ciutat, vam voler dir sí a aquesta aturada, però sempre sent tingudes en compte. Ens preocupava molt el debat existent sobre la seguretat, calia discutir aquest punt i no donar per fet que volem més policia, militaritzar les ciutats o un codi penal més dur. No podem seguir aquest joc de les elits que en nom de la delinqüència i la inseguretat visquem a ciutats més assetjades per les forces armades.

cuidaven. Jo no estava cansada, no tenia ni gana, encara que de vegades venien i demanaven 2000 racions, 1000, 500... Era tan bonic, i em vaig sentir tan bé en recolzar-los. Hi va haver un moment en què deien que la policia entraria, i des de l'organització ja es pensava per on escapar, però jo no em cansava, continuava lluitant. Fins i tot quan havíem d'anar a les marxes deixàvem aquí els nostres joves i sortíem a caminar i a cridar encara que estiguéssim cansades.

Nancy: Ens coordinem i ens vam organitzar amb les companyes i amb voluntaris de la universitat que ens ajudaven. La meua desesperació era que de vegades ens anàvem desproveint de productes, i havíem de pensar com repartíem les porcions.

Marianita: Ens alçàvem a les 5 o 6 del matí per acomodar la roba que arribava per a donació. Però, a mesura que van passar els dies, hi havia moments en què no teníem res a donar, no hi havia aixoplucs (mantes), només roba de nadó. Fins que una matinada va arribar una donació de recers que va ser com un regal per a nosaltres, un gran alleujament en el moment de cansament on érem. Quina alegria tenir-les per donar-les als nostres germans indígenes! Va ser una cosa màgica.

Marta: Va ser satisfactori, encara que frustrant alhora, per la por que poguessin entrar les bombes, ja que estàvem amb nens petits. Jo sentia que teníem enrere les nostres companyes i la nostra organització que ens cuidava moltíssim. Els estudiants que ens van donar suport també van ser molt col·laboradors i ens van fer sentir que érem persones molt valuoses.

Andrea: A un país com el nostre i a la nostra regió, les aturades constitueixen autèntics escenaris de lluita on el racisme d'Estat fa possible la mort impune dels manifestants. Nosaltres pensem tant l'atur com la resistència sabent que, per ells, les nostres vides tenen menys valor que les de la gent blanca del Nord, per aquesta història racista i de colonialisme que arrosseguem. Les nostres vides estaven en risc. I l'atur va ser possible perquè hi va haver una cadena de cures. El fet que les companyes que estàvem a l'abastament cuidéssim de les comunitats, i alhora fóssim cuidades per altres companyes de l'organització va ser clau. Hi ha tota una feina reproductiva que estàvem compartint que dibuixava una cadena de cures. El descans, l'aixopluc, l'alimentació, la reflexió a la nit, l'enorme capacitat de lluita als nostres països té a veure amb un saber molt femení que és saber cuidar, i no és un "nosaltres cuidant-los" sinó tota una cadena de cures que sabem administrar i que ens involucra.

Precisament per això, el govern va copejar l'estructura de cura. I un dels primers gestos va ser el tancament de la Casa de la Cultura, que històricament ha estat el gran lloc d'alimentació, i recer, així com el tancament d'altres universitats. La Universitat Central va ser l'únic lloc d'acolliment i amuntegament, amb milers de persones pernactant, abastint, cuidant.

Andrea: La suma de donacions que rebíem era, en realitat, una denúncia contra les elits, perquè la ciutat de Quito estava donant la benvinguda a l'atur, i hi havia una generositat col·lectiva que d'alguna manera tensava amb el discurs racista estès pel Govern que deia que els pobles i comunitats venien a atacar-nos.

Ens organitzem de manera que protegim els nostres drets a la veu pública, a la discussió política pública, a la presència als

carrers, i, moltes vegades, exigim que els estudiants cobrissin les nostres posicions al centre de recollida per fer possible que les nostres portaveus estiguessin al carrer. Vam fer un enorme esforç per trencar amb la lògica de l'avantguarda del moviment on hi ha les veus visibles, normalment homes, i la rereguarda on normalment estem les dones cuidant.

Tot i això, les taules de negociacions van acabar sent taules ocupades gairebé exclusivament per homes que van ignorar algunes demandes que havíem plantejat des del moviment feminista. Aquesta és una crítica que des dels moviments feministes plantejarem al moviment indígena.

Què va aportar Mujeres de Frente i altres col·lectius feministes i de diversitats a les demandes del moviment indígena?

Marianita: Assemblear entre diferents entitats per posar-nos d'acord com ens organitzàvem i als punts de les demandes, com els abusos de la policia.

Andrea: Com a Mujeres de Frente tenim molt a ensenyar. Crec que hi ha una discussió que va quedar ben plantejada en aquesta aturada al voltant de la manera de crear organització. Una és l'estructura organitzativa de la Conaie i altres organitzacions indígenes, amb dirigents sostinguts al llarg dels anys, i que tenen la capacitat de trucar a l'atur i de tenir les seves bases presents, que s'aixeca sobre els compromisos i les multes que implica no participar-hi. Però després, hi ha altres expressions com el moviment feminista, en què no tenim dirigents sinó portaveus. Des dels feminismes es plantejava aquesta diversitat, aquestes diferents maneres d'organitzar-se que fa rica la política i que de vegades fa inaprehensible el moviment, no es pot cooptar la dirigent del moviment de dones, perquè no n'hi ha.

I també estem contribuint a pensar en una política no Estat-cèntrica. A nosaltres ens ha donat tan dur l'Estat, ens ha tret tant, que estem construint política sense esperar que l'Estat l'escolti, encara que l'estiguem interpellant. Estem construint un món que no espera que l'Estat ens doni permís. 🧠

